

Přednáška 5

Volba strany: tematické hlasování a role ideologie

Lukáš Linek
Katedra sociologie FFUK, kurz Volební chování

Otázky k povinné literatuře

Lupton, Robert N., Adam Enders, William Jacoby. 2017. „Ideology and Core Values“. In: Arzheimer Kai et al.: Sage Handbook of Electoral Behavior, pp. 491–520.

- Jaký je rozdíl mezi ideologií (ideology) a hodnotami (values)?
- Jaká je role ideologie a hodnot pro přijímání a zpracovávání informací o politice?
- Jak souvisí konceptualizace ideologie a hodnotových systémů s jejich měřením?
- Jaké jsou odlišnosti v uvažování o ideologii a hodnotách mezi Conversem, Rokeachem a Schwartzem?

Co je ideologie?

- organizace politických postojů do homogenního narativu (ideál, cesta k němu, vysvětlení problémů a jejich řešení)
- tvůrce ideologie = politici a strany
- ideologie vs. hodnotové systémy veřejnosti (mass belief system), Converse (1964)
- ideologie jako vodítko (cue) a zkratka (shortcut)
- ideologie a základní hodnoty / Rokeach – human values

Co jsou témata a tematické hlasování?

- téma = aspekt politického rozhodování, který je pro voliče důležitý; různá úroveň obecnosti a konkrétnosti; např. poskytování veřejných sociálních služeb, regulace hospodářství, bezpečnost, ochrana životního prostředí, nezaměstnanost atd.
- teorie tematického hlasování říká, že voliči hlasují pro stranu, která je nejbližší jedinci ohledně tématu, které on považuje za důležité

Podmínky pro tématické hlasování a hlasování podle ideologie

- volič musí vědět o daném tématu
- volič musí mít k danému tématu postoj
- volič musí vnímat rozdíly mezi stranami ohledně daného tématu
- volič musí hlasovat pro stranu, která je nejbližší jeho postoji
- = vysoké kognitivní požadavky na voliče
- Jaké téma považujete za důležité v současné české politice?

Metodologické předpoklady tématického hlasování

- informace o postojích **voličů** a **stran** k určitým tématům: jejich pozici a významnosti (*issue saliency*) - ne každé téma je stejně významné
- postoje stran a voličů je možné umístit v politickém prostoru (prostorové modelování předpokládá existenci metrické vzdálenosti mezi postojem voliče a stran na jednotlivých tématech)
- na základě vzdálenosti voliče a stran lze identifikovat stranu, pro kterou volič hlasoval

Co měří otázky na jednotlivá témata?

- postoje vs. obecné principy/ideologie?
- mají lidé postoje k tématům nebo je odvozují od obecnějších principů?

Lidé s vyššími příjmy mají mít vyšší daňovou sazbu.	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	Všichni lidé mají mít stejnou daňovou sazbu nezávisle na výši svého příjmu.
Lidé mají sami nést podstatnou část nákladů na zdravotní péči, vzdělávání dětí atd.	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	Podstatnou část nákladů na zdravotní péči, vzdělávání dětí atd. má nést stát.
Všechny státem vlastněné podniky a firmy by měly být privatizovány.	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	Podstatnou část podniků a firem by si měl stát ponechat ve svém vlastnictví.

Problémy s umístováním voličů do politického prostoru

- umístění voliče na základě sebezařazení na škále
- umístění strany jako **objektivní pozice** (skór z hodnocení programů, průměrné zařazení strany od všech respondentů nebo jen voličů dané strany, sebezařazení voličů dané strany)
- umístění strany jako **subjektivní pozice** (zařazení strany od každého respondenta zvlášť); voliči hlasují podle vlastního vnímání vzdálenosti ke straně

Inovace ve výzkumu tematického hlasování

- valenční témata – všechny strany souhlasí s jeho dosažením, pouze některé mají kompetenci je řešit, resp. voliči vnímají pouze některé strany jako kompetentní je řešit
- vlastnictví témat – voliči si spojují jednotlivá témata s konkrétními stranami a tyto strany vnímají jako kompetentní k jejich řešení
- důležitost témat (issue saliency) – strany soutěží o prosazení svého tématu do politické agendy, voliči přikládají různou důležitost tématům

Otázky k povinné literatuře

Garzia, Diego. 2017. „Voter Evaluation of Candidates and Party Leaders“. In: Arzheimer Kai et al.: Sage Handbook of Electoral Behavior, pp. 633–653.

- Jakým způsobem jsou měřeny charakteristiky kandidátů ve volebním výzkumu? Jaké jsou kognitivní mechanismy v pozadí těchto různých přístupů?
- Jaké kontexty pozměňují vliv lídrů na volební chování?
- V čem spočívá nevýhoda tradičních způsobů zkoumání vlivu lídrů v podobě povolebního dotazníkového šetření?
- Jak byste charakterizovali vzájemnou interakci stranictví a hodnocení lídrů, případně vliv dalších charakteristik, o nichž jsme si v kurzu říkali?
- Jakým způsobem média proměňují zobrazování politiky a jaký to má vliv na význam lídrů?

Výstupy učení

- Vysvětlit rozdíl mezi ideologií a hodnotami
- Vysvětlit, co je to téma a tematické hlasování
- Vysvětlit rozdíl mezi pozičním a valenčním tématem a aplikovat tento rozdíl na politickou a volební soutěž stran
- Určit hlavní požadavky na voliče, aby mohl hlasovat na základě témat
- Určit hlavní předpoklady standardního výzkumu tematického hlasování